

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (S. Cușnir)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci)

Î N C H E I E R E

04 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Mariana Pitic
Oxana Parfeni
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Tomacinschi Mihai, reprezentat de avocatul Țurcan Vasile,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tomacinschi Mihai către Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la încasarea despăgubirilor morale și materiale, cauzate prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei din 12 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 19 martie 2021, Tomacinschi Mihai a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la încasarea despăgubirilor morale și materiale, cauzate prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea acțiunii a indicat că, în seara zilei de 16.01.2019, Tomacinschi Mihai întorcându-se la domiciliu, a plasat automobilul în garaj, a încuiat toate porțile și deoarece era obosit și marcat de dureri, intrând în casă a administrat o pastilă calmantă, după care fără să vrea a adormit. Iar, peste câteva ore când s-a trezit a descoperit că cineva a pătruns în casă și garaj, fiindu-i furate din portbagajul de la torpedoul din salon pistolul, o sumă considerabilă de bani și niște acte. A chemat poliția, care s-a prezentat și a examinat locul, iar după cercetarea locului infracțiunii, i-a fost ridicat Permisul de port-armă și grupa operativă de polițiști a plecat.

A menționat că peste vreo 2 săptămâni de la furt, paza casei unui vecin, a găsit pistolul cu toate gloanțele în magazie, sub gard în stradă. Acesta a sesizat poliția, care s-a prezentat la fața locului și a ridicat arma, însă în lipsa reclamantului Mihai Tomacinschi.

La 01 februarie 2019, adică peste 16 zile de la cazul furtului, reclamantul a fost citat în OUP a Inspectoratului de Poliție Buiucani. S-a prezentat crezând că au fost identificați infractorii, dar i-a fost adus la cunoștință faptul că împotriva lui a fost

pornită o cauză penală cu nr. 2019030151, în baza art. 291 din Codul penal – păstrarea neglijentă a armei de foc și a munițiilor, fapt care l-a mirat, cu atât mai mult că, la acel moment, nu era pornită urmărirea penală pe cazul furtului pistolului, a banilor și a actelor.

A relatat că, la insistența sa, peste câteva zile, pe cazul furtului a fost pornită o cauza penală cu nr. 2019030194, dar fără să fie informat pe ce articol al Codului penal, însă mai departe a ajuns la concluzia că pe cauza penală nr. 2019030194 nu se urmărește scopul descoperirii furtului, mai mult nefiind citat. Cât pe cauza penală nr. 2019030151, a fost citat în repetate rânduri și foarte și pripit a fost recunoscut în calitate de bănuit, apoi și de învinuit.

A mai indicat că, în timpul urmăririi penale pe această cauză, avocatul Țurcan Vasile s-a expus tranșant că acțiunile lui Mihai Tomacinschi nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 291 din Codul penal, înaintând o cerere prin care a solicitat încetarea procesului, însă cererea a fost respinsă, iar dosarul penal în mare grabă a fost expediat cu rechizitoriul în instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

Prin sentința instanței de fond din 31.07.2019, acest proces a fost încetat pe motivul că acțiunile lui Mihai Tomacinschi nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 291 din Codul penal, ci constituie o contravenție prevăzută de art. 361 alin. (1) din Codul contravențional, acestuia fiindu-i aplicată o amendă în mărime de 6 unități convenționale, prin sentință fiind decisă și restituirea Permisului de portarmă după rămânerea definitivă a sentinței. Chiar dacă el nu a fost de acord cu calificarea și sancțiunea contravențională, nu le-a contestat, achitând amenda.

A menționat că, sentința din 31.07.2019, a fost menținută prin decizia din 05.02.2020 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, devenind definitivă și irevocabilă.

În contextul adoptării sentinței pe cauza penală nr. 2019030151, dar și a faptului că în procesul penal nr. 2019030194 (furtul), reclamantul are statut de parte vătămată, dorind să-i fie restituită arma, în mod verbal Mihai Tomacinschi s-a adresat în instanța de judecată pentru a-i fi eliberat Permisul de port-armă. Însă, instanța l-a informat amabil că întrucât cauza este una specifică, permisul e rezonabil să-i fie restituit de organul care l-a ridicat sau de procuror, fapt cu care el a fost de acord și a depus o cerere în OUP.

A relatat că prin ordonanța din 24.07.2020, semnată de procurorul Procuraturii Chișinău, oficiul Buiucani – Irina Catan, cererea a fost respinsă, iar prin ordonanța din 04.08.2020, semnată de vice-procurorul Procuraturii mun. Chișinău, procurorul-șef al oficiului Buiucani – Sergiu Zamă, a fost respinsă contestația lui Mihai Tomacinschi și menținută ordonanța din 24.07.2020, prin care a fost respinsă cererea ultimului cu privire la restituirea Permisului și a armei, în așa fel, fiind ignorată sentința definitivă și irevocabilă din 31.07.2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani. Ordonanțele enunțate, în ordinea art. 313 din Codul de procedură penală, au fost atacate în instanța de judecată, iar prin încheierea din 18.08.2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a fost admisă plângerea lui Mihai Tomacinschi, fiind statuată nulitatea ambelor ordonanțe. Încheierea menționată a fost menținută prin decizia din 30.11.2020 a Curții de Apel Chișinău, fapt care i-a permis acestuia ca în lunile ianuarie-februarie 2021 să primească Permisul și arma.

A afirmat că, în baza circumstanțelor menționate supra, rezultă cert faptul că Mihai Tomacinschi ilegal a fost acuzat pe indicii art. 291 din Codul penal - păstrarea neglijentă a armei de foc și a munițiilor, fiindu-i ridicat permisul de port-armă, trecând prin stadiul urmăririi penale și a procesului de judecată – în calitate de bănuit, învinuit și inculpat, ulterior fiind impus să se adreseze în judecată în ordinea art. 313 din Codul de procedură penală, pentru a fi recunoscută nulitatea unor hotărâri ale procurorilor.

A susținut că, procesul penal ilicit i-a cauzat prejudicii materiale și morale care urmează a fi achitate în baza dispozițiilor mai multor acte normative, de referință fiind Legea nr. 1545 din 28.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată. Partea reclamantă apreciază prejudiciul moral cauzat în mărime de 120 000 de lei, reieșind din statutul social al reclamantului, timp de peste 29 ani a activat impecabil în organele MAI, trecând calea de la sergent la colonel de poliție și conducător al unor structuri importante ale MAI, prestația lui profesională fiind apreciată prin multiple distincții ministeriale, guvernamentale și de stat, este Cavalerul Ordinului Ștefan cel Mare, este veteran al Războiului pentru independența Republicii Moldova din anul 1992, eveniment care i-a provocat grave răni sufletești, dar și o gravă rană fizică, pierzând brațul drept de la umăr, devenind invalid de gradul doi.

A relevat că, procesul penal care a fost pornit împotriva lui Tomacinschi Mihai și a derulat pe indicii art. 291 din Codul penal, care prevede o sancțiune penală în formă de amendă de până la 850 unități convenționale sau închisoare până la 3 ani, evident l-a afectat psihologic foarte grav pe Mihai Tomacinschi, acesta purtând un caracter de defăimare, în deosebi în condiția când în timpul procesului el era citat în OUP și în instanțele de judecată, sălile cărora de regulă sunt aglomerate, aceste circumstanțe în mod cert iau cauzat stări stresante și în deosebi – stări umilitoare și rușinoase.

Pe lângă alte circumstanțe invocate în cererea de chemare în judecată în susținerea cerinței cu privire la încasarea prejudiciului moral, avocatul Vasile Țurcan, în interesele lui Mihai Tomacinschi, a mai indicat și faptul că reclamantul Mihai Tomacinschi consideră că furtul armei, a banilor și a actelor în seara zilei de 17.01.2019 și, respectiv, procesul penal pornit în temeiul art. 291 din Codul penal, au fost parte a scenariului de intimidare, defăimare, și de aducere a lui la tăcere. Astfel, acest dosar a fost pornit pripit, fiind expedit în instanța de judecată, în condiția în care pe cauza penală cu privire la faptul furtului, prestația OUP a fost foarte pasivă, urmărirea penală la scurt timp fiind suspendată, stare în care procesul se află până în prezent. Ca ofițer de poliție în rezervă cu o autoritate notorie, din surse polițienești demne de încredere, care au preferat să-și păstreze anonimatul, el a cunoscut care era scopul dosarului penal în speță, și aproximativ ce pedeapsă penală urma să-i ceară procurorul în instanța de judecată. Iar, faptul că procesul a fost finalizat cu reabilitarea lui Mihai Tomacinschi se explică prin poziția principială a judecătorului, dar și prin schimbările social-politice survenite în Republica Moldova în iunie 2019 și ulterior.

A mai menționat că, în anii 2015-2019, era implicat plener în activitatea politică și avea șanse ca în alegerile parlamentare de la finele lunii februarie 2019 să candideze în funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, însă cazul

furtului armei și urmărirea penală pornită împotriva lui pe art. 291 din Codul penal, l-au determinat să se abțină de a candida, prin urmare, circumstanțele menționate i-au cauzat grave afecțiuni morale.

A solicitat încasarea sumei de 120 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 10 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică suportate în procesul penal.

Prin hotărârea din 17 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Vasile Țurcan, în interesele lui Mihai Tomacinschi împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la încasarea despăgubirilor morale și materiale, cauzate prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

S-a încasat din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Mihai Tomacinschi, prejudiciul moral în mărime de 25 000 de lei, cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, și suma de 10 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în cadrul procesului penal. În rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Prin decizia din 12 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

A fost casată integral hotărârea din 17 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

A fost emisă o nouă hotărâre prin care cererea de chemare în judecată înaintată Tomacinschi Mihai către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la încasarea despăgubirilor morale și materiale, cauzate prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a apreciat ca fiind greșite argumentele instanței de fond precum că sunt întrunite condițiile prevăzute de Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, or, procesul penal în privința lui Tomacinschi Mihai nu a fost finalizat cu o sentință de achitare, fapt care ar demonstra caracterul ilicit al tuturor acțiunilor întreprinse de organul de urmărire penală și procuratură pe parcursul acestui proces, din contra a fost soldat cu descoperirea unei contravenții și constatarea vinovăției persoanei culpabile.

De asemenea, instanța ierarhic inferioară a reținut că, reclamantul a fost supus unui control legal de către organele de resort ghidat de legea procesuală penală în scopurile enunțate în special în art.1, 19, 279 Cod de procedură penală, ingerință admisă atât de legislația națională, cât și de cadrul normativ internațional, or, în spiritul legii enunțate reclamantul Tomacinschi Mihai nu se poate opune acestei ingerințe atunci când interesul suprem al persoanei societății și/sau a statului în sensul protejării împotriva comiterii infracțiunilor îl cere.

Astfel, fiind supus controlului de profil, în rezultatul acțiunilor întreprinse de către organele de urmărire penală, instanța de judecată a constatat că reclamantul Tomacinschi Mihai nu este pasibil tragerii la răspundere penală, dar este pasibil de tragere la răspundere contravențională, fapt care exclude temeinicia pretenției reclamantului că, acesta ar fi fost tras la răspundere penală în sensul art. 50 din Codul penal, iar în acest sens acțiunile organului de urmărire penală sub nici o condiție nu

pot fi tratate drept ilicite atît în sensul Legii nr.1545 din 25.02.1998, cât și în spiritul Legii procesual penale.

La fel, s-a notat că, reclamantul nu a dovedit prin probe admisibile faptul vătămării drepturilor personale nepatrimoniale privind integritatea morală, prezumție valabilă pînă la proba contrarie, totodată nefiind justificată și mărimea compensației solicitate.

La 06 martie 2023, prin intermediul oficiului poștal, Tomacinschi Mihai, reprezentat de avocatul Țurcan Vasile, a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei contestate, cu menținerea hotărârii din 17 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 22-28, vol. II).

În motivarea recursului și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterând indicate în cererea de chemare în judecată.

Suplimentar a invocat că, nu i-a fost aplicat art. 55 din Codul penal, dar instanța a constatat că acțiunile acestuia din start nu se încadrau în componența de infracțiune, incrimantă de organul de urmărire penală.

Altfel spus, recurentul, a fost supus întregului spectru de acțiuni de urmărire penală, în timpul în care acțiunile acestuia nu întruneau gradul de prejudiciabilitate prevăzut de Codul penal, pentru a cataloga aceste acțiuni drept infracțiuni.

A reiterat că, nu a fost de acord nici cu atragerea la răspunderea contravențională, întrucât arma de foc i-a fost sustrasă prin pătrunderea în domiciliu de către persoane necunoscute (infracțiune care nu a fost nici astăzi descoperită), însă dorind să pună capăt în final acestor procese interminabile, recurentul a achitat amenda stabilită de către instanță. În același timp însă, este necesar de făcut o diferență clară între trăirile negative și emoțiile pe care le generează atragerea la răspundere penală, de cele generate de răspunderea contravențională.

În opinia recurentului, nu poate fi comparată sancțiunea prevăzută de art. 291 din Codul penal (pînă la 3 ani închisoare) de art. 361 din Codul Contravențional (de la 6 la 30 unități convenționale).

A concluzionat că instanța de apel, a interpretat în mod eronat normele materiale, circumstanță care a dus la emiterea unei hotărâri neîntemeiate.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 12 octombrie 2022.

La 04 ianuarie 2023, copia deciziei din 12 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată prin intermediul poștei electronice în adresa participanților la proces (f.d. 194).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursul declarat de Tomacinschi Mihai, reprezentat de avocatul Țurcan Vasile, prin intermediul oficiului poștal la 06 martie 2023 (zi de luni), se consideră depus în termenul stabilit de lege.

Curtea Supremă de Justiție, la 10 aprilie 2023, a expediat în adresa intimaților copia recursului declarat de Tomacinschi Mihai, reprezentat de avocatul Țurcan Vasile, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă

prin scrisoarea de însoțire și avizul de recepție, anexate la materialele dosarului (f.d. 207).

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Tomacinschi Mihai, reprezentat de avocatul Țurcan Vasile a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod

flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Tomacinschi Mihai, reprezentat de avocatul Țurcan Vasile, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270 și 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Tomacinschi Mihai, reprezentat de avocatul Țurcan Vasile.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Mariana Pitic

judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc